

ΑΠ' ΤΑ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΑ ΜΑΣ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΤΟ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ ΒΑΛΑΩΡΙΤΗ-ΙΑΚΩΒΑΤΟΥ

Ἡ ἀξιοθρήνητος κατάστασις τοῦ 1868. Αἱ ἐκλογαὶ καὶ τ' ἀποτελέσματά των. Ὁ Βαλαωρίτης στὴν Ἀθήνα. Μερικὲς χαρακτηριστικαὶ ἐπιστολὲς πρὸς τὴ γυναῖκα του. Οἱ περιφημοὶ ἀδελφοὶ Ἰακωβάτου. Ὁ τσομπὲς τοῦ Βουλγάρου καὶ ἡ βελὰδα τοῦ Ἰακωβάτου. Στίχοι καὶ πολιτικὴ. Ἡ Δικτατορία τῶν φίλων τοῦ Βουλγάρου. Μία ἱστορικὴ συνεδρίασις. Τὸ στόμα τοῦ Ἰακωβάτου καὶ τὸ χερὶ τοῦ Βαλαωρίτη. Μία μάχη στὴ Βουλῆ, κ.λ.π.

Στὰ κοινοβουλευτικὰ μας χρονικά τοῦ 1868 ἀναφέρεται ἕνα γεγονός τὸ ὁποῖον δεῖχνει σὲ ποῖο βαθμὸ ἦσαν ἐξημιμένα καὶ τότε, ὅπως καὶ πάντοτε στὴν Ἑλλάδα τὰ πολιτικὰ πάθη. Τὸ γεγονός αὐτὸ εἶνε τὸ περίφημο ἐπεισόδιον μεταξὺ Βαλαωρίτου καὶ Ἰακωβάτου τὸ ὁποῖον κατέληξε σὲ ἄγριο γρονθοκόπημα τοῦ δευτέρου ἀπὸ τὸν πρῶτον.

Μόλις εἶχαν τελεωθῆσαι ἡ ἐκλογὴ, ἐκλογὴς ἐξαιρετικὰ πεισματώδεις κατὰ τὶς ὁποῖες ἡ κυβερνήσις Βουλγαρίας πού τις διεξήγαγε εἶχε κάνει τρομερὰ ὄργανα, καλτονοθεύσεις, πιέσεις, ἐξβιασμούς. Ὁ ποιητὴς Βαλαωρίτης, βουλευτὴς, κοινοβουλευτικὸς, ἀντιπολιτευόμενος εἶχε ἔλθει στὰς Ἀθήνας γιὰ νὰ λάβῃ μέρος στὰς συνεδριάσεις τῆς Βουλῆς.

Μόλις ἔφθασε στὴν πρωτεύουσα καὶ ἦλθε εἰς ἐπαφὴν μὲ τὸν πολιτικὸν φίλον, ἀντελήφθη ἀμέσως ὅτι τὰ πολιτικὰ πράγματα εὐρίσκοντο σ' ἕναν τρομερὸν κυκλῶνα ὁ ὁποῖος κανεὶς δὲν ἤξευρε πού θὰ κατέληγε. Γιὰ τὰ ὄργανα πού εἶχαν γίνει στὶς ἐκλογὰς ἐπιχορηγοῦσε μέγας ἐθελουσίαι ἀλλ' ὁ φόβος τῶν βουλευτῶν μὴπως ἀποβληθῶν ἀπὸ τὴν Βουλὴν τοὺς ἔκαινε ὅλους ἐπιφυλακτικῶς ὡς πρὸς τὴν στάση πού θὰ κρατοῦσαν. Ὁ φόβος ν' ἀποβληθῶν ἀπὸ τὴν βουλὴν ὄλησε διότι ἀκόμη δὲν εἶχε τελεωθῆσαι ὁ ἔλεγχος τῶν ἐκλογικῶν ἀποτελεσμάτων, μολοντὶ ἡ Βουλὴ εἶχε ἀρχίσει τὰς συνεδριάσεις τῆς.

Ἡ ἐπιτροπὴ στὴν ὁποῖαν εἶχε ἀνατεθεῖ ὁ ἔλεγχος αὐτὸς καθυστεροῦσε. Συγχρόνως δὲ οἱ ἀντιπολιτευόμενοι εὐρίσκοντο ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τῆς ἀστυνομίας καὶ χαφιέδες τοῦ Βουλγάρου παρακολουθοῦσαν ὅλους ὅσους ἔβαιναν στὸ σπίτι τοῦ Κοινοβουλίου.

Ὁ Βαλαωρίτης ὁ ὁποῖος ἐγγνώριζε τὴν ζωρότητα καὶ τὸ εὐέξαπτον τοῦ χαρακτῆρος του καὶ ὁ ὁποῖος δὲν εἶχε ἀνεχθεῖ ἐξβιασμούς καὶ πιέσεις καὶ ὅταν ἀκόμα εἶχε ἀπέναντί του τὶς ἀγγλικὰς λόγχες (πρὸ τῆς Ἐνώσεως τῆς Ἑπτανήσου μὲ τὴν Ἑλλάδα), ἄρχισε ν' ἀνησυχῆ ὅταν εἶδε τὴν τροπὴν πού ἔπειναν τὰ πράγματα. «Αἰσθάνομαι, ἔγραφε στὴν γυναῖκα του, ὅτι δύναιμι εἰς στιγμήν ἐξέλθαις νὰ ἀδύσω ἐν τῇ Βουλῇ τὴν ἀγανάκτησιν εἰς σήμερον ὁμόροισιν». Συγχρόνως ὁμοῦ μὲ τὴν ἀγανάκτησιν αἰσθάνεται καὶ ἀδηία πρᾶγμα πού τὸν κάει νὰ δέλῃ νὰ γυρίσῃ στυβὴ κόλπου τῆς οἰκογενείας του. «Ἡ θεὸς μου ἐν τῇ Βουλῇ ἀποβαίνει ἀνώμαλος εἰς ὅσων ἀπόμυτος. Ἀν τὰ πράγματα ἐξελουθήσονται νὰ βαίνον ὡς σήμερον, θὰ ἐπαρῆθω ἀρνήτικως ἐντὸς τῶν κόλπων τῆς οἰκογενείας μου».

Καὶ νὰ, ἐκεῖνον πού προσεῖθε ὁ Βαλαωρίτης δὲν μπόρεσε νὰ τ' ἀποφύγῃ. Σὲ στιγμὴν ἐξέφωκε ὠθήσει στὴ Βουλὴ τὴν ἀγανάκτησίν του σ' ἐπιμελὲς δυσάρεστον. Τὸ ὄμμα του ἦταν ἕνας ἀπὸ τοὺς ἀδελφῶν Ἰακωβάτους, ὁ Χαράλαμπος, ἀλλὰ καὶ ὁ ἴδιος ὁ Βαλαωρίτης ὅλησε ὄμμα τῆς πρᾶξεώς του, γιὰ τὴν ἀποδοκιμασίαν του ἢ ἐπίσημην ἀπὸ τὴ Βουλὴν πού ἐπικυλοῦσθη ἦσαν ὁ κυριώτερος λόγος πού τὸν ἔκανε ν' ἀποσυρθῆ ἀπὸ τὴν πολιτικὴν καὶ νὰ μὴ θέσῃ ξανά ὑποψηφιότητα παρὰ τὶς ἐπίμονες παρακλήσεις τῶν φίλων του.

Οἱ Ἰακωβάτοι τύποι περιφημοὶ τῶν Ἀθηναίων, ἐπὶ μία ὁλόκληρον εἰκοσαετία ἀπ' τὸ 1865 ὡς τὸ 1885, ἦταν τρεῖς ἀδελφοὶ οἱ ὁποῖοι ἐξελέγοντο στὴν Κεφαλληνίαν. Ἦσαν ἀχώριστοι πάντοτε καὶ τὸ κάπως ἰδιόρρυθμον καὶ πανομοιότυπον ντύσιμόν τους, ἡ βελὰδες καὶ τὰ ψηλά τους καπέλα τὸν περιέφεραν σὲ ὅλα τὰ ἀθηναϊκὰ κέντρα τοὺς εἶχαν κάνει περσινοῦμοι. Τὴν ἐποχὴν γιὰ τὴν ὁποῖαν μιλοῦμε εἶχαν ἐκλεγεί βουλευταὶ οἱ δύο ἀπὸ τοὺς Ἰακωβίτους, ὁ Χαράλαμπος καὶ ὁ Γεώργιος ὁ ταδοὶ τοῦ Βουλγάρου καὶ οἱ δύο. Ὁ Γεώργιος μάλιστα ἔπαιξε καὶ ὄρλο πρωτοπαλῆζαρον καὶ ἦταν αὐτὸς πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς τῆς ἐξελεγεῖσως τῶν ἐκλογῶν. Ἀθυροστόμος καὶ εἶρων ὁ Ἰακωβάτος ἔβριζε διαρκῶς κατηλικώματα τοὺς ἀντιπολιτευόμενους, κανεὶς ὁμοῦ δὲν τολμοῦσε νὰ τοῦ ἀπαντήσῃ γιὰ τὴν ἐκλογὴ ὅλων ἐσαρκῶτα ἀπ' αὐτόν. Σὰ νὰ μὴν ἔφθανε ἡ διαγωγή του αὐτὴ στὴ Βουλῇ, ἦθελε καὶ ἔξω ἀπὸ τὸν περιβόλὸ τῆς νὰ διασύρῃ τοὺς ἀντιπάλους του.

Ὅπως ὅλοι οἱ Ἑπτανήσιοι ἔγραφε καὶ ὁ Ἰακωβάτος στίχους, στίχους σατυρικοὺς καὶ μὲ ἀξιώσεις μάλιστα, τοὺς ὁποίους ἐδημοσίευε σὲ φυλλάδια, σὲ ἡμερολόγια καὶ περιοδικὰ τῆς ἐποχῆς του. Τὸν χρόνον ἐκεῖνον μετὰ τὶς ἐκλογὰς εἶχε ἐκδώσει στὸ Ληξουρι ἕνα τέτοιον φυλλάδιον ἐπιγραφόμενον «Ἑλληνας καὶ Μουζίκου». Ποιῆ, γράφει ὁ Βαλαωρίτης ἐπὶ τῆς γυναῖκα του, χαρακτηριστικῶς τὸ φυλλάδιον αὐτὸ, τοῦς ἀνθρώπωνος δὲν ἐγέννησε τερατωδέστερον καὶ γελοιωδέστερον σύγγραμμα. Ὁ ἐκδότης του φαίνεται τρελλὸς παραδομένος εἰς τὴν μονομανίαν του. Στὸ φυλλάδιον τοῦ Ἰακωβάτου δὲν ἦταν δυνατόν νὰ

λημονήσῃ τὸν Βαλαωρίτη τὸν ὁποῖον ἰδιαίτερός δὲν ἔχωνε. Νὰ τὶ τοῦγραφε :

*Κροῦτο, κροῦ, Βαλαωρίτη,
Κροῦ, βρομοποιήματόρα
Ποῦ διαβάζει ἡ Κομμουντοῦρα,
Ποῦ διαβάζει ἡ οργαλίτσα
Ἡ Κομμουντοροφολιά.*

Φαίνεται ὡς τόσο ὅτι ἡ σάτυρα αὐτὴ δὲν πολυεπείραξε τὸν Βαλαωρίτη γιὰ τὴν αὐτὰ πού ἔγραφε γιὰ τὸν ποιητὴ τὸ «Διάκου» ὁ Ἰακωβάτος ἦταν ἀσχημὰ παραβαλλόμενα μὲ τὰ ἄλλα ὕβρεολόγια πού περιεῖχε τὸ φυλλάδιον. Ὅλα τὰ διέσυρε καὶ τὰ εἰρωνεύονταν ἐκεῖ μέσα ὁ Ἰακωβάτος τὸ ἔθνος, τὶς ἐκκλησίες, τὴν Κρήτη, ὡς καὶ τὸν θρόνον ἀκόμη, κανεὶς ὁμοῦ δὲν τολμοῦσε νὰ τὸν βάλῃ στὴ θέσιν του γιὰ τὴν ἡγάπημένον τοῦ Βουλγάρου. Τρεῖς βουλευταὶ, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ Βαλαωρίτης, τὸν εἶχαν προκαλέσει σὲ μονομαχίαν, ἀλλ' ὁ Ἰακωβάτος ἀπαντοῦσε μὲ «καγχασμούς» στὶς προσκλήσεις αὐτῆς λέγοντας ὅτι ἡ βουλὴ εἶνε τὸ «φρούριόν του καὶ ὁ Βουλγάρου αἱ κανονιστοὶαί του».

Τόσο δὲ ἦταν τὸ θράσος του ἐν γένει ὥστε ἔφτανε κάποτε, καθὼς μαθαίνομε ἀπ' τὰ πρακτικὰ, νὰ λῆς φράσεις σὺν κ' αὐτῆς στὸς ἀντιπολιτευόμενους : «Σεῖς, οἱ λεγόμενοι ἀντιπολιτευόμενοι, εὐρίσκεισθε ἀπέναντι ἡμῶν, εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν, εἰς τὴν εὐρίσκειται ἐν τάγμα, ὅπερ ἀπεστάτησεν. Εἰσθε ἀξιοι τουφεκτιμοῦ ὄλοι. Ἄλλ' ἐπειδὴ τοῦτο δὲν δύναται νὰ γίνῃ θὰ τουφεκτισωμέν τὸς ἀρχηγούς σας, θὰ σὰς δεκατίσωμεν. Καὶ ἀν ἐπέπρωτό τις ἐξ ὧν νὰ σωθῇ ἀπὸ τὸν τσομπάν τοῦ Βουλγάρου, δὲν θὰ σωθῇ βεβαίως ἀπὸ τὴν βελὰδα τοῦ Ἰακωβάτου.» Αὐτὰ ἔλεγε ὁ ἴδιος ὁμοῦ δὲν μπόρεσε νὰ σωθῇ ἀπὸ τὴν χερσὺν καὶ τοῦ Βαλαωρίτη. Ἡ συνεδρίασις τῆς 5ης Ἰουνίου 1868 ἦταν ἐξαιρετικὰ ζωηρὴ. Ὁ πρόεδρος ἐπανειλημμένως εἶχε ἀναγκασθῆ νὰ διακόψῃ τὴν συνεδρίασιν. Ἀπὸ δύο ἡμῶν συνεζητεῖτο ἡ ἐκλογὴ τοῦ νοιοῦ Γορτυνίας καὶ ὁ Λομβάρδος καὶ μερικοὶ ἄλλοι ἀντιπολιτευόμενοι ἀντιληφθέντες, ὅτι εἶχαν παραποιηθῆ τὰ πρακτικὰ τῆς προεδρίας ζητοῦσαν ἐπιμόνως τὴν διόρθωσίν των. Ὁ Χατζόπουλος ἀν καὶ κυβερνητικὸς, σηκωνάται καὶ ἐλέγχει τὴν κυβερνήσιν γιὰ τὴν ἀκατανόμησιν τακτικῆς τῆς.

Ὁ Ἰακωβάτος εἰς ἀπάντησιν τὸν βρίζει χυδαῖα καὶ ἀπὸ τὰς ὕβρεις προκαλεῖται σύγχυσις καὶ θόρυβος. Τότε ὁ Ζάνος, φίλος τοῦ Βαλαωρίτη, λέγει στὸν Ἰακωβάτον, ὅτι πρέπει νὰ χολινοῦσῃ τὸ στόμα του, διότι ὑβρισκόμενος ἐνὸς βουλευτοῦ τὸσον βυβανώσας, ὑβρίζεται ἡ βουλὴ καὶ τὸ ἔθνος. Ἔξω φρονῶν ὁ Ἰακωβάτος ἀφήνει τὸν Χατζόπουλον καὶ ἀρχίζει νὰ βρίζῃ τὸν Ζάνον, τὸν ὁποῖον ἀποκαλεῖ ἄτιμον καὶ κλέφτην.

Ἡσθάνομην, γράφει ὁ Βαλαωρίτης, τὸ αἷμα μου βράζον καὶ τὰ βλέμματά μου ἠτοραπτον ἐκ τοῦ θυμοῦ. Προσέρχομαι κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην πρὸς τοὺς ἀναίτερος ὕβριστάς καὶ λαβῶν ἐκ τῆς χειρὸς τὸν Χαράλαμπον Ἰακωβάτον, τὸν εἰνάξας βιαίως καὶ τῷ εἶπον, ὅτι θὰ τὸν τιμωρήσω, ἀν δὲν ἔπαυε προσηλακίζων τοὺς φίλους μου. Αὐτὸς ἤρχισε νὰ καγχάζῃ εἰρωνικῶς καὶ ἐγὼ εἰς ἀπάντησιν του κατέφερα ἐν τοιοῦτον ῥάσιμα ἐπὶ τοῦ προσώπου, ὥστε ἔπεσε κατὰ γῆς. Ὁ ἀδελφός του ἠγέρθη καὶ μοι ἐπετέθη μετὰ πολλῶν ἄλλων, ἀλλ' ἐν μέσῳ αὐτῶν κατέφερα τοιαῦτα κρημνήματα, ὥστε οὐτ' ἐγὼ ἐνόωσ' ὅθεν μοι ἤρξατο τοιαῦτὴ δύναμις.

Ἐν τῷ μεταξὺ οἱ φίλοι τοῦ Βαλαωρίτη ἔτρεξαν ὀλογῶρα του. Ἐνας ἀπ' αὐτοὺς μανιώδης γιὰ τὴν ἀκρωσιν τῆς ἐκλογῆς του, «ἐπλήρωσε τὸν Γεώργιον Ἰακωβάτον διὰ φροβῶν γροθιστικῶν κινήσεων». Σὲ λίγα λεπτὰ τὰ θεωρεῖα ἐκνεώθησαν, ἡ φρουρὰ ἐπέθη εἰς τὰ ὄπλα, ἡ συνεδρίασις διελύθη «καὶ ἄσπασ ἡ ἀντιπολιτευσίς, λέγει ὁ Βαλαωρίτης, μὲ συνώδευσεν εἰς τὸ Ξενοδοχεῖον».

Ἐτα τελεωθῆσεν τὸ ἐπεισόδιον αὐτὸ, ἐπεισόδιον δυσάρεστον βέβαια, τὸ ὁποῖον ὁμοῦ ἐγένε ἀφορμὴ νὰ δοθῇ ἕνα καλὸ μάθημα σὲ δύο βουλευτάς, οἱ ὁποῖοι εἶχαν λημονήσῃ ἐντελῶς, ὅπως καὶ τόσο ἄλλοι, πρὶν καὶ κατόπιν ἀπ' αὐτοὺς, γιὰ τὴ δουλειὰ τοὺς εἶχε ἐκλέξει ὁ Λαὸς ἀντιπροσώπου του.

ΑΓΟΡΑΖΟΝΤΑΙ εἰς καλὴν τιμὴν παλαιὰ, μεταχειρισμένα βιβλία διαφόρου ὕλης καὶ ὀλόκληρην βιβλιοθηκῶν. Ἐπίσης ζητοῦνται σώματα ἢ τεύχη φιλολογ. γαλλ. περιοδικῶν καὶ βιβλία. Ἀγοράζονται ἀκόμη ἔργα ζωγραφικῆς, ἀγιογραφίαι βυζαντινῶν καὶ παλαιὰ κομφοτεχνήματα. Εἰδοποιῆστε ἢ γράψατε στὰ γραφεῖα μας, Λεῖκα 7.

Ἀριστοτέλης Βαλαωρίτης